

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2018

tijdvak 2

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Weer en klimaat

1 B

2 C

3 **maximumscore 1**

Juiste oorzaken zijn:

- Er was een verschil in bewolgingsgraad / In de nacht van maandag op dinsdag was het licht bewolkt en in de nacht van dinsdag op woensdag was het zwaar bewolkt.
- Er was een verschil in windrichting / In de nacht van maandag op dinsdag waaide er een (koude) oostenwind en in de nacht van dinsdag op woensdag een zuidwestenwind.

4 **maximumscore 1**

weerkaart 2

Uit het antwoord moet blijken dat Nederland onder invloed ligt van een lagedrukgebied (en daardoor veel bewolking heeft).

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.

5 **maximumscore 1**

Oost-Spanje

Juist argument is: in Oost-Spanje liggen de isobaren dichter bij elkaar dan in West-Spanje.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.

6 D

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 1

1

Uit het antwoord moet blijken dat kant 1 de zuidkant is van de Pyreneeën, waar het gemiddeld warmer is en waardoor de vegetatie op grotere hoogte kan groeien.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.

8 maximumscore 2

1 = juist

2 = onjuist

3 = onjuist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

9 B

10 maximumscore 1

1 = juist

2 = juist

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.

11 maximumscore 2

- frontale neerslag 1
- Uit het antwoord moet blijken dat vochtige (warme) lucht in aanraking komt met koude poollucht (waardoor de warme lucht opstijgt, afkoelt en het gaat regenen/sneeuwen) 1

12 B

13 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat door klimaatopwarming de temperatuur van het oceaانwater stijgt / de temperatuur van het oceaانwater eerder boven de 27 graden Celsius komt / de temperatuur van het oceaانwater langer boven de 27 graden Celsius blijft.

Vraag	Antwoord	Scores
14	<p>maximumscore 1</p> <p>1 = juist 2 = juist</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.</i></p>	
15	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • in kustgebieden is de orkaan het sterkst / boven land neemt de orkaan in sterkte af • in kustgebieden is er het risico op overstromingen / spoelen golven ver landinwaarts / is er kans op dijkdoorbraken 	<p>1</p> <p>1</p>
<h2>Water</h2> <hr/>		
16	<p>maximumscore 1</p> <p>sedimentatie / Bij een overstroming bezinkt sediment (waardoor uiterwaarden steeds hoger komen te liggen).</p>	
17	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • verstening van het aardoppervlak (woonwijken, bedrijventerreinen, wegen) / versnelde afstroming van regenwater • Uit het antwoord moet blijken dat er meer (regen)water in de bodem infiltreert (en niet meer in het riool belandt) 	<p>1</p> <p>1</p>
18	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat duinwater gefilterd wordt door het zand / duinwater schoner is dan oppervlaktewater.</p>	
19	<p>B</p>	
20	<p>maximumscore 1</p> <p>1 = onjuist 2 = juist</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.</i></p>	
21	<p>maximumscore 2</p> <p>1, 2, 3 en 5</p> <p>indien vier antwoorden juist</p> <p>indien drie of twee antwoorden juist</p> <p>indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

Vraag	Antwoord	Scores
22	B	
23	maximumscore 1 1 = onjuist 2 = juist	
	<i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.</i>	
24	maximumscore 1 1 = onjuist 2 = juist	
	<i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.</i>	
25	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • Klimatologisch argument: Door droogte is er een gebrek aan water / er valt te weinig neerslag • Demografisch argument: De bevolking in het Midden-Oosten groeit snel 	1 1
26	maximumscore 1 1 = juist 2 = onjuist	
	<i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.</i>	
27	A	
28	B	
29	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist voordeel zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Er ontstaat een meer voor irrigatie voor de landbouw. – De mogelijkheden voor visserij nemen toe. – Er wordt elektriciteit opgewekt. 	
30	maximumscore 1 In Ethiopië is veel reliëf / de stroomsnelheid van de Nijl is hier (te) hoog / het debiet van de Blauwe Nijl is (in een groot deel van het jaar) (te) laag.	
31	B	

Bevolking en ruimte

32 D

33 maximumscore 1

1 = juist

2 = onjuist

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij twee juiste antwoorden.

34 maximumscore 1

De groep van twintig tot vijfentwintig jaar is in verhouding groot omdat dit de kinderen zijn van de grote groep tussen de veertig en vijfenveertig jaar.

35 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:

- Grote gezinnen zijn niet meer nodig vanwege de stijging van de welvaart. / Kinderen zijn niet meer nodig als oudedagsvoorziening (na invoering AOW).
- Vrouwen emancipeerden. / Meer vrouwen gingen buitenshuis werken.
- De invloed van de kerk nam af.
- Er zijn voorbehoedsmiddelen beschikbaar. / de introductie van de pil
- De opvoeding van kinderen is duur.
- Er kwamen meer eenpersoonshuishoudens.

per juist antwoord

1

36 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste argumenten zijn:

- De congestie in het centrum van de stad neemt af.
- Er is minder uitstoot van uitlaatgassen in het centrum van de stad.
- Er zijn minder parkeerplaatsen nodig in het centrum van de stad.
- Er is minder geluidsoverlast in het centrum van de stad.

per juist antwoord

1

37 maximumscore 1

uit Marokko

38 maximumscore 1

Polen is een buurland van Duitsland / Duitsland is voor Polen dichterbij dan Nederland (waardoor het gemakkelijker is om af en toe naar Polen terug te gaan).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

39 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist kenmerk zijn:

- De immigranten zijn relatief jong / zorgen ervoor dat de gemiddelde leeftijd daalt.
- De leeftijdsopbouw van immigranten leidt tot relatief veel kinderen.
- De immigranten zijn vaak in de productieve leeftijd.

40 maximumscore 1

1 = onjuist

2 = onjuist

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden juist zijn.

41 maximumscore 1

1 = onjuist

2 = juist

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden juist zijn.

42 maximumscore 2

1 = 1980

2 = ligging aan zee

3 = urbanisatie

4 = economische

indien vier antwoorden juist

2

indien drie of twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

43 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de verwarming van huizen zorgt voor extra luchtvervuiling in de winter.

44 F

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

45 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste aanwijzing zijn:

- De bevolking groeit vrij snel ondanks dat men gemiddeld maar 0,75 kinderen krijgt.
- De groep van 65 jaar en ouder vormt maar een klein deel van de totale bevolking (ongeveer 8%).
- De groep 0-15-jarigen vormt maar een klein deel van de totale bevolking (ongeveer 13%).
- De groep in de leeftijd van 15 tot en met 64 vormt een onevenredig groot deel van de bevolking.

46 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- De grondprijzen in het centrum zijn hoog / de overheid heeft hier liever hoogbouw.
- Het voorzieningenniveau van de huizen in deze oude wijken voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd.
- Deze oude wijken zijn brandgevaarlijk.
- Deze oude wijken zijn slecht bereikbaar / de infrastructuur is onvoldoende.

per juist antwoord

1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

bron 1	vrij naar: www.rtvnoord.nl/weer
bron 2	vrij naar: http://weerstationthesinge.nl
bron 3	vrij naar: www.knmi.nl
bron 4	vrij naar: www.wintersportweerman.nl , Leo, 23-03-2016
bron 5	vrij naar: www.spanjevandaag.com , 19-12-2016
bron 6	vrij naar: www.wikispanje.nl , 13-11-2015
bron 7	vrij naar: http://samenvattingenenmeer.weebly.com/uploads/1/6/5/8/16582472/berg.png
bron 8	vrij naar: www.trouw.nl , Alex Tieleman, 24-11-2015
bron 9	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 10	vrij naar: www.klimadiagramme.de vrij naar:
bron 11	vrij naar: www.iculture.nl/apps/yahoo-weer-prachtige-weerapp-voor-iphone-uitgekomen
bron 12	http://planet.infowars.com/preparedness/blizzard-for-the-northeast
bron 13	eigen archief Cito/CvTE
bron 14	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 15	vrij naar: www.falw.vu.nl , Vrije Universiteit Amsterdam, dr Michiel van der Molen
bron 16	vrij naar: NU.nl/ANP , 07-10-2016
bron 17, 18, 19	eigen archief Cito/CvTE
bron 20	vrij naar: Erik-Jan Bosch, Naturalis, via www.geologievannederland.nl
bron 21	vrij naar: http://oud.digischool.nl/ak/community/leerplatform/W&K/kwartair.htm
bron 22	eigen archief Cito/CvTE
bron 23	foto 1: www.langsdemaas.nl/oorsprongmaas/allerleilangsdemaas.htm foto 2: https://beeldbank.rws.nl , Rijkswaterstaat / Joop van Houdt
bron 24	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 25	David Tonge, 2010 via http://kanat.jsc.vsc.edu/student/conant/main.htm
bron 26	vrij naar: De Grote Bosatlas, 55e ed.
bron 27	vrij naar: www.rivernet.org/turquie/ilisu.htm
bron 28	vrij naar: Huffingtonpost, Huffpost Greece, Stefanos Nikitas, 09-12-2016
bron 29	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 30	vrij naar: nos.nl , Sander van Hoorn, 27-04-2016
bron 31	vrij naar: Wikimedia Commons/Yale Environment 360
bron 32 en 33	CBS
bron 34	vrij naar: www.parkeren-amsterdam.com
bron 35	CBS, Den Haag/Heerlen 2-2-2017
bron 36	vrij naar: BiB 2016 / demografie-portal.de
bron 37	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 38	vrij naar: http://ourworldindata.org/world-population-growth/#demographic-transition
bron 39 en 40	vrij naar: De Grote Bosatlas, 55e ed.
bron 41	eigen archief Cito/CvTE
bron 42	Rex, via www.mirror.co.uk , Richard Wheatstone, 08-12-2015

- bron 43 vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 44 Life of Guangzhou via www.lifeofguangzhou.com
bron 45 www.fourseasons.com/magazine/discover/shanghai-attractions

aardrijkskunde vmbo-GL en TL

Centraal examen vmbo-GL en TL

Tijdvak 2

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vmbo-GL en TL,

Bij het centraal examen aardrijkskunde vmbo-GL en TL:

Op **pagina 9**, bij **vraag 37** ook goed rekenen:

uit Duitsland

Toelichting:

Op 1 januari 2014 was het aantal inwoners met een Duitse migratieachtergrond (368.512) vrijwel gelijk aan het aantal inwoners met een Marokkaanse migratieachtergrond (374.996).

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren aardrijkskunde vmbo-GL en TL.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter